

ZHORŠÍ SE PROFESNÍ PŘÍPRAVA ŽÁKŮ S LMP?

V současné době je učivo pro žáky s LMP z důvodu jejich zdravotního postižení (mentální) upraveno a zohledňuje tak jejich schopnosti a možnosti vzdělávání. Od příštího školního roku však bude upraven učební plán, jenž nezhledňuje význam vzdělávací oblasti „Člověk a svět práce“, která je stěžejní oblastí pro profesní přípravu žáků s LMP. Bude mít inkluze na jejich profesní přípravu a na přechod na střední školu dopad pozitivní, či negativní?

Vzdělávací oblast Člověk a svět práce je jednou ze stěžejních v základním vzdělávání žáků s LMP. Cíleně se zaměřuje a systematicky ovlivňuje rozvíjení komunikačních, motorických a tvořivých schopností, zmírňuje motorické poruchy, zdokonaluje kognitivní funkce, stimuluje řeč a myšlení. Vede žáky k pozitivnímu vztahu k práci a přispívá k vytváření životní a profesní orientace žáků, k budoucímu pracovnímu zařazení a k uplatnění v dalším životě a integraci ve společnosti. V oblasti reedukace deficitu schopností zmírňuje motorické vady a v oblasti kompenzace nahrazuje nedostatečnou schopnost mentálně retardovaných žáků v naukových předmětech tím, že mohou prožít úspěch například v soutěži zručnosti. To jsou důvody, proč by měla být v rámci RVP ZV výrazně posílena, což by mohl umožnit vyšší počet disponibilních hodin. Ovšem upravit „rozdílň počet rozvrhu hodin“ pro žáky s LMP (s podpůrným opatřením) a intaktní populaci žáků (bez podpůrných opatření) bude pro ředitele běžných ZŠ velmi složité.

Materiální vybavenost škol

Je také třeba poukázat na další úskalí inkluze žáků s LMP do hlavního proudu škol. Záleží totiž například na materiální vybavenosti běžných základních škol. Základní školy samostatně zřízené pro žáky s LMP jsou obvykle velmi dobře vybaveny demonstračními učebními pomůckami, multiplikáty a didaktickou technikou a pro vzdělávací oblast „Člověk a svět práce“ mívají k dispozici odborné učebny – kovodílnu, dřevodílnu, pracovny pro šití a pletení a cvičné kuchyně, cvičné byty, univerzální dílny, výtvarné ateliéry, pozemky, zahrady, popřípadě skleníky, kde probíhá převážně praktická příprava žáků. Naproti tomu v řadě běžných základních škol došlo po roce 1989 k likvidaci školních

dílů a dnes se jen velmi těžce za pomoci různých projektů tyto odborné dílny v základních školách zpětně zřizují.

Připravenost na společné vzdělávání

Inkluze žáků vyžaduje samozřejmě především připraveného učitele. Je třeba si uvědomit, že mimo letité pedagogické praxe s žáky s LMP absolvovali učitelé v základních školách praktických státní zkoušku z psychopedie (jde o vědu zabývající se v užším pojetí vzděláváním osob s mentálním či jiným duševním postižením a zkoumáním výchovných a vzdělávacích vlivů na ně).

Většina učitelů v běžných školách bude muset speciálněpedagogické kompetence teprve získávat. Neméně významná je také připravenost třídy, aby žáci s LMP nebyli ze strany intaktní populace žáků šikanováni. Běžné ZŠ budou potřebovat na integraci dostatek finančních prostředků na zajištění veškerých podpůrných opatření (služba asistenta pedagoga, speciální učebnice, prostředky a pomůcky, více psychologů a speciálních pedagogů v poradnách, posílení školního poradenského pracoviště...).

Gymnázium jako absurdita

Po ukončení povinné školní docházky žáci s LMP získávají své budoucí profesní vzdělání tradičně v odborných učilištích. Jedná se o učební obory „E“, do nichž jsou přednostně přijímáni absolventi speciálních škol. V těchto tříletých učebních oborech je ve výuce ve větší míře zastoupena odborná výchova (praxe). Absolventi OU následně získávají střední vzdělávání s výučním listem – kategorie E. Jen výjimečně žáci studují ve středním odborném učilišti učební obory (H), které jsou určeny pro intaktní žáky, avšak většina žáků s LMP

následně v těchto oborech selhává, zejména v teoretické výuce, a předčasně odchází ze SŠ. (Podle mého výzkumu v Ostravě získalo ve školních letech 2009/2010 – 2011/2012 střední vzdělání s výučním listem kategorie E na středních školách 58 % žáků s LMP. Naproti tomu střední vzdělání s výučním listem kategorie H získal jen 1 žák z 10 žáků s LMP.) Profesní přípravu žáků s LMP na SŠ totiž ovlivňuje řada rizikových faktorů. K nejčastějším rizikovým faktorům náleží vliv rodiny na výchovu dítěte. Jedná se často o rodiče, kteří mají nízké vzdělání a pro které představuje vzdělání jejich dítěte na střední škole jen malou nebo žádnou hodnotu.

K méně častým rizikovým faktorům náleží nevhodně zvolený učební obor. Jelikož se jedná o žáky s LMP, je velmi naivní a absurdní se domnívat, že tyto žáci budou studovat například gymnázium, či dokonce vysokou školu. Řada žáků s LMP navíc pochází z rodin ze sociokulturně znevýhodněného prostředí, mívají poruchy emocí a chování, autismus, narušenou schopnost komunikace i další postižení.

Pracovní uplatnění absolventů SŠ

Pokud máme skutečně usilovat o maximální socializaci žáků s LMP, nemůžeme opomenout a vytrhávat z celkového kontextu pracovní uplatnění absolventů SŠ, které již náleží do jiné oblasti, avšak neméně významně pro celou naši společnost. Míra nezaměstnanosti absolventů středního vzdělání s výučním listem z „éčkových“ oborů je tradičně nejvyšší (v roce 2014 to bylo 26 %). Z pohledu míry nezaměstnanosti absolventů středních škol tak náleží tyto absolventi k ohrožené skupině na trhu práce.

Jednou z podmínek pracovního uplatnění absolventů je, aby získali na středních školách odpovídající kvalifikaci. Hrozba snížení hodinové dotace pro vzdělávací oblast Člověk a svět práce na úkor naukových předmětů může v konečném důsledku u žáků s LMP vést ke vzniku sociální exkluze.

Ivan Jařabáč,
vysokoškolský pedagog,
speciální pedagog

wn

43-44/2015

ročník 118

1. prosinec

učitelské noviny

týdeník pro učitele a přátele školy

PŘEHLED STŘEDNÍCH A VYŠŠÍCH ODBORNÝCH ŠKOL

pro školní rok 2016/2017

4

POVINNÝ
POSLEDNÍ ROK
NIKOHO
NESPASÍ

7

HROZÍ POKLES
PROFESIONALITY
PEDAGOGICKÉ
PRÁCE?

10

OD TISKOVÉ
TECHNOLOGIE
K VÝTVARNÉMU
NÁVRHU A ZPĚT

12

ZHORŠÍ SE
PROFESNÍ
PŘÍPRAVA
ŽÁKŮ S LMP?

cena 78 Kč

www.ucitelskenoviny.cz